

ГЕНЕРАЛ М. КРАВЦІВ ПЕРЕБРАВ
КОМАНДУВАННЯ 3-ОЮ
ДИВІЗІЄЮ ЗСА

Генерал-майор М. Кравців (справа) із своїм попередником
генерал-лейтенантом Дж. Стотсером.

Вірбург, Західна Німеччина. — Тут відбулася в дні 10-го червня ц.р. святкова передача проводу 3-ої дивізії піхоти, відомої під назвою дивізії Марне, у руки генерал-майора Миколи Кравцева.

Це високе визнання для ген. М. Кравцева рівночасно дає йому можливість повернутися до цієї військової частини, в якій він до недавнього часу працював аж до часу коли його покликали до спеціальних доручень до Пентагону.

Генерал-майор М. Кравців перебрав команду над 3-ою дивізією від генерал-лейтенанта Джорджа Стотсера, який тепер обняв пост заступника команданта військових американських сил в Європі і сьомої армії.

М. Кравців є 72-м командантом 3-ої дивізії, яка була створена у 1917 році і перейшла свій хрестний вогонь в 1918 році у битві над Марною, з якого вийшла переможно. Це й дало дивізії популярну досі назву „Марне Дивізія“. В часі Другої

світової війни дивізія Марне була єдиною американською військовою частиною, що боролася в Європі на усіх західних фронтах.

Від 1958 року дивізія має доручення бути відповідальною за дію НАТО на терені Європи.

На святковому іменуванні генерал-майора М. Кравцева командантом цієї славної дивізії були представлені усіх частин дивізії, як також члени 12-ої німецької дивізії павільйонів і 3-ої французької дивізії. Після святкової церемонії, з усіма військовими подорожниками, в офіцерському клубі відбулося прийняття на честь новоіменованого командира.

У двотижневку 3-ої дивізії, що виходить під назвою „Фронтлайн“, з датою 12-го червня 1987 року, з'явився репортаж про генерал-майора Миколи Кравцева з численними зніманнями з церемонії, як також інтерв'ю з уступаючим і новоіменованими командантами.

Союзники з Нью Йорку
їдуть на Союзівку

Нью Йорк. — Окружна Управа Союзу Українок Америки в Нью Йорку запрошує членок і громадян взяти участь у односторонній прогуляні на Союзівку на „День Союзянки“ у неділю 16-го серпня ц.р.

Впрограмі: Служба Божа спільний полуденок, відтак о год. 3-ій в залі „Веселка“ буде виставлений фільм „За стерном долі“, лотерія та виступ дітей світлички

Українці Кергонксону вшанували
День Незалежності ЗСА

Кергонксон, Н. Й. — Цього року українська група громадян Кергонксону і околиці у відзначенні Дня Незалежності 4-го липня в Елленвільї була численнішою ніж минулими роками. Завдяки заходу Д. Слободяна, смеритована полковника американської армії, який входив до складу міського комітету підготовки святкування, українська група вийшла дуже імпозантно. Понад 100 осіб з'являються.

Дівчата в українській нощі несли транспарат з написом „Амерікен Юкренис“, а за ними група дівчат в народній нощі та двох чоловіків в гучульських строгах.

Вантажне авто з написом „Our children are born free“ тягнуло платформу з написом „Thank you America“ з дітьми в народній нощі. Платформа була обведена пшеницею, з прапорами американським і українським по обох сторонах. За платформою маршували жінки у вишиваних сорочках, а за ними чоловіки.

Група українських учасників паради її своїм транспаратом.

ЗАЯВА
УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ У КАНАДІ
З ПРИВОДУ ВІДЗНАЧЕННЯ 1000-ЛІТТЯ
ХРИЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ

З відзначенням в 1988 році 1000-ліття Хрищення Київської Русі-України, Російська Православна Церква почала дуже галасливо переконувати західний світ, що в 988 році київський князь Володимир Великий охрестив російський народ і що Російська Православна Церква є єдиною спадкоємицею Христової Церкви, яка заіснувала з тою датою на цій території. І тому Російська Православна Церква вважає, що однією вона має право відзначувати цей великий ювілей і вже від тепер дуже активно пригортається до цього великого дня.

Ці ідеї вона поширює при фінансовій допомозі безбожного советського уряду в численних люксових виданнях на різних мовах світу, при допомозі радіо й телевізії, та в своїх різних заявах.

Тому ми, нижче підписані представники Української Православної й Української Католицької Церков у Канаді, що є прямими спадкоємцями Христової Церкви Київської Русі, оцим заявляємо, що:

1. Ця пропаганда Російської Православної Церкви не є гідна з історичною правдою і що вона поширює в західному світі неправдиві інформації про давню історію Київської Русі, а сьогоднішньої України.
2. Поширюванням таких ідей Російська Православна Церква далі пропагує в Західному світі ідеологію імперіалістичної політики царської Росії, для під своєю колишньої Київської Русі ані України, ані українського народу, ані Українських Церков, а існує там тільки Росія та Російська Православна Церква.
3. Таким поступованням Російська Православна Церква помагає Росії далі привласнювати собі історію українського народу й Українських Церков, враз з їхньою культурою й усіми духовними й мистецькими їхніми надбаннями.
4. Супроти такого поступовання Російської Православної Церкви і проти такого поширювання неправди, ми мусимо протестувати перед західним світом і стати в обороні нашого українського народу й інших Українських Церков, що є історично правими й прямими спадкоємцями Київської Русі. Вони, й тільки вони, мають пряме історичне й моральне право відзначувати цей великий Ювілей.

Ми просимо Всевишнього допомогти нашому українському народові і його Церквам гідно відзначити в 1988 році цей великий і неповторний Ювілей, що пригадає нам прийняття неоціненного скарбу Христової віри і його спасенної благодаті.

Дано в Вінніпегу, дня 9-го липня 1987 року

✙ Максим,
Митрополит
Української Католицької Церкви в Канаді
✙ Василь,
Митрополит Української Православної Церкви в Канаді

Появився новий твір Д. Гуменної

Балтимор-Нью Йорк. — У видавничстві „Смолоскип“ появилася нова книжка відомої української письменниці Докії Гуменної п.н. „Про гулянку алеями мільйоніт“.

Новий твір Докії Гуменної — це весела книжка. Книжка про те, як розважаються на дозвіллі вдумливі люди. Вони багато читають, стежать за новинками і це стає темою їхніх розмов. Дія проходить у музеї, в акваріумі, на пляжі, в чеканні автобуса, у бібліотеці, на прийняттях, під час дитячих ігор, галілок, у подорожі — словом, тоді, як трапляється вільна хвилинка подумати, вільна від праці, від конечних зборів та іншої рутини повсякденного життя.

Персонажі в цій книзі різноманітні: старші, молодші, студенти, бібліотекарі, вчителі, навіть діти-учні. Про що вони говорять? Їхні бесіди відбивають нахилність і зацікавленість не тільки фактами, що вже існують, що оточують у щоденному житті, а й намагаються зрозуміти, звідки походять і що за ними криється. Скрізь, у всіх 24-ох мікророзповідях, пробивається намір не тільки заспокоїти констатуванням етнографізму, але й бажання дійти до кореня звичних побутових явищ, а тим самим і відкрити тяглість життя українського народу.

В цих бесідах-діалогах виявляється, що українська мова повна загадок, що вона властиво, збірник символів, у яких зашифрована вся багатота минулого України. Ця інтелектуальна гра, покладена в основу кожної мікророзповіді, дає імпульс для дальшого розгортання не лише вглядю в минуле, а й бажання заглянути в майбутнє.

Книжка ілюстрована. Ілюстрації взято головово з наукових праць, що й лягли в основу цієї веселої, але для вдумливого читача, книжки.

Новий твір Д. Гуменної „Прогулянка алеями мільйоніт“ призначений не лише для дорослого читача, але і чи не впершу чергу для учнів старших класів шкіл українознавства.

Книжка „Прогулянка алеями мільйоніт“ появилася у В-ві „Смолоскип“ у серії СТП, 169 сторінок, тверда обкладинка, багато ілюстрацій, ціна — 8.75 дол. (у Канаді — 10.75 кан. дол.) Розповсюдженням книжки займається Укрпринт. За мовленням слід слати на адресу: Ukrainian, 10902 Summit Ave., Woodstock, Md. 21163.

ДЖ. ПОЙНДЕКСТЕР ЗАЯВИВ,
ЩО ВІН НІ В ЧОМУ НЕ КАЄТЬСЯ

Вашингтон. — Голова слідчої комісії Конгресу в справі розслідування обставин Іран-контра сенатор-демократ Деніс Інус заявив, що, правдоподібно, розслідування зайшло в безвихідь і ніколи не вдасться встановити правду.

Під правдою в даному випадку Д. Інус розуміє головне питання, для висвітлення якого і була скликана комісія: чи знав Президент про передачу частин грошей, отриманих від продажу американської зброї Іранові, нікарагуанським борець за свободу.

Д. Інус сказав про це під час перерви на четвертий день переслухання колишнього дорадника Президента в справах крайової безпеки адмірала Джана Пойндекстера. Адмірал повторив свої раніші зізнання, що він не був посвячений в подробиці операції, яку він склав для під своєю особисту відповідальність. Дж. Пойндекстер заявив, що не пам'ятає, чи він говорив Президенту про будівництво летища на території Коста Ріки, через яке надходили вантажі для південної групи партизанів-антисаністів.

Пойндекстер заявив також, що ніколи не показував президенту підготовлений підполковником Олівером Норта альбом фотографій про постачання „контрас“. Спеціалісти ФБІ уважно оглянули альбом, однак не знайшли на ньому відбитків пальців президента Рональда Регена.

Винесений з себе повторенням одних і тих же запитань, Пойндекстер вперше за чотири дні переслухання втратив контроль над собою і підняв голос, відповідаючи на запитання сенатора-республіканця Пола Трібла, який запитав, чи приховував адмірал правду від Президента і Конгресу свідомо чи по забулці.

Винесений з себе повторенням одних і тих же запитань, Пойндекстер вперше за чотири дні переслухання втратив контроль над собою і підняв голос, відповідаючи на запитання сенатора-республіканця Пола Трібла, який запитав, чи приховував адмірал правду від Президента і Конгресу свідомо чи по забулці.

В АМЕРИЦІ

Виявляється, що ІНВЕСТИТОРИ афери вартів морської піхоти американської амбасди в Москві в своєму записі помилилися багатьма способами дїяння, й тому ціла справа починає набирати зовсім інший характер. У наслідок того капітал Арнолд Брейсі звільнений, а оскарження інших потребують багато додаткових доказів.

З ВАШІНГТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що там чим раз голосніше і частіше чути голоси про те, що президент Роналд Реген повинен помилувати підполковника Олівера Норта і віцеадмірала Джана Пойндекстера. Так висловився республіканський сенатор і член Іран-контра комісії з Юта Оррін Геч на телевізійній програмі Сі-Бі-Ес.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ тепер зосередив всю свою увагу на відновленні застарілої сателітної мережі, щоб запобігти її цілковитому послабленню, бо це пошкодило б розвідці та попередженням про можливі ракетні атаки.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КАНДИДАТ на президента Боб Дол і його дружина Елізабет, яка є секретарем департаменту транспорту, відбули поїздку-кампанію до Алабами, де зробили дуже сильне враження на тамтешніх республіканців, що напевно спричиниться до популярності його кандидатури на президента.

КОРПУС ВИШКОЛУ офіцерів-резервистів армії почав робити більшу селекцію у покликанні їх до активної служби, ця настанова корпусу спричинена великим зацікавленням військовими вишколами в країнах університетів Америки.

У ВАШІНГТОНІ ДИРЕКТОР Центральної розвідної агенції Вільям Вебстер заявив, що він додержиться своїх попередньо проголошених планів і не буде робити жадних рішень чи змін персоналу перед закінченням перевірки Іран-контра афери.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОПУЛЯРНИЙ журнал „Ньюзвік“ оприкував зізнання підполковника Олівера Норта в справі виявив конгресменами новин, заявляючи, що виявлення про перекоплення терористів, пов'язаних із скопленням корабля Ахілс Лявро, виявив якраз підполковник Норт.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ повідомляють, що президент Роналд Реген носить з думкою, щоб до дорадчої комісії в справі епідемії АІДС найменувати людину-гомосексуаліста.

У ВАШІНГТОНІ СЛУЖБОВЦІ Уряду президента Рональда Регена, розчаровані новою настановою Москви, щодо переговорів в справі розбїрських, кажуть, що можливість особистої зустрічі президента Регена з Михайлом Горбачовим меншають з дня на день.

ЗГІДНО З ОПУБЛІКОВАНИМ звітом, федеральний суддя в Норт Кароліні наказав лаві присяжних перевірити управління релігійної секти ПТД під проводом свого основника Джиммі Бейкера.

І ДЕМ'ЯНЮК ЗВІЛЬНИВ
М. О'КОННОРА

Сруслаим. Ізраїль (АН-ЧЕЙН, тел.). Іван Дем'янюк, на спеціальній сесії суду тут в понеділок, 20-го липня, повідомив, що він звільняє свого головного адвоката Марка О'Коннора з обов'язків оборони, не вважаючи на відмову суддів відкласти процес. Як відомо, свідчення оборони починаються в понеділок, 27-го липня.

Сесія в понеділок тривала тільки 15 хвилин, але раніше ізраїльський адвокат-оборонець Йорам Шефтель нараджувався із суддями біля півторої години за закритими дверима, намагачись переконати їх, що з уваги на слабу підготовку оборони М. О'Коннором і з уваги на нові матеріали та свідчення, Алеґоловий суддя Дов Левін пізніше сказав, що оборона може ці нові матеріали підготувати в ході процесу, а починати оборону тим самим свідченнями, які вже готові.

Раніше М. О'Коннор вніс

ОН вимагають замирення
між Іраном і Іраком

Нью Йорк. Комісія Безпеси Об'єднаних Націй проголосувала одностайно у понеділок, 20-го липня ц.р., вимогу, щоб закінчилися війна поміж Іраком і Іраном, яка триває вже сім років.

Рішення ОН тим разом мало більше строгу та вимагаючу форму, як попередні, які закликали до перемир'я. Війна має бути не підтверджена далішньою допомогою ОН, щоб жална лерва не давала військової допомоги ні одній, ні другій стороні.

Випроводж ділого дня по-

У СВІТІ

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ заявив, що має намір прислати до створеного під егідою ООН фонду, метою якого є стабілізувати світові ціни на сировину. Ідея створення фонду була з ентузіазмом прийнята країнами, що розвиваються, але відкинута Адміністрацією Рональда Регена. Советський крок дасть Москві легку пропагандивну перевагу перед Вашингтоном в очах Третього світу. Як вважають західні спеціалісти, советське рішення прислати до фонду має більш політичне, ніж економічне значення і показує, що Москва має намір тепер „відігравати активну роль у міжнародній економічній дипломатії“, пише газета „Нью Йорк Таймс“. Згідно з пляном ООН, члени фонду повинні внести в нього в загальній кількості 750 мільйонів доларів. Ці гроші будуть використовуватися для підтримання цін на сировину, для модернізації промисловості в країнах, що розвиваються, і для створення нових можливостей використання сировинних запасів.

ДВА ОЗБРОЄНІ ВОЯКИ сандіністської армії перейшли прикордонну ріку Кольорадо і заглибилися на територію Коста Ріки. Костариканська патруля зробила кілька попереджувальних вистрілів, які не мали ніякого ефекту. Тоді патруля відкрила вогонь по сандіністах, змусивши їх відступити. Нікарагуанці зі своєї сторони зробили шість вистрілів з мінометів. На шість, ніхто не постраждав. Член кабінету міністрів Коста Ріки Ернан Гаррон назвав дії сандіністів провокаційними. „Це акція агресії зі сторони просовєтського комуністичного режиму“, сказав міністер.

КИТАЙСЬКЕ ПРЕСОВЕ АГЕНТСТВО Ісінгуа повідомило про вибух малої сили на площі Тяньаньмєн в Пекіні, поряд з мавзолеєм Мао Зедонга. В повідомленні сказано, що інцидент обійшовся без людських жертв і не зробив великої шкоди. З допомогою свідків міліція затримала неназваного 25-річного жителя провінції Губей, якого підозрюють в організації вибуху.

НЕДАВНО ГОСТЯМ міжнародного кінофестивалю, що відбувся в Москві, був показаний фільм „Комісар“, накручений режисером Александром Аскольдовим у 1967 році. У свій час фільм був заборонений. „Комісар“ є першим і останнім фільмом А. Аскольдова, якого після накручення фільму звільнили з московської кіностудії ім. Горького. Газета „Московські новості“ надрукувала розповідь про фільм і інтерв'ю з режисером. Аскольдов сказав, що „сили, які були проти показу фільму 20 років тому, все ще існують“. Чи буде показаний фільм „Комісар“ широкій публіці, все ще не відомо. Ті 500 глядачів, яким пощастило потрапити на закритий показ, після закінчення фільму аплодували його авторам.

СЕНАТОР—ДЕМОКРАТ ДОНАЛД Рідг звернувся листом до Міхаїла Горбачова, вимагаючи звільнити відомого латиського дисидента, одного з організаторів демонстрації в Ризі в пам'ять жертв Геноциду, Лінарда Грантінса. Демонстрація відбулася 14-го червня. „Я дуже стурбований“, пише сенатор, — що Грантінса заарештували і засудили за зфабрикований обвинуваченням у відмові від служби в армії. Арешт був проведений незадовго до демонстрації. Раніше Грантінса визнавали непридатним до служби, і обвинувачення проти нього носить явно незаконний характер“. Сенатор закликав советський уряд відмовитися від необґрунтованих обвинувачень і надати Грантінсові право вільно висловлювати свої погляди.

СВОБОДА

FOUNDED 1983

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Tel.: (201) 451-2200

Subscription 1 year — \$40.00, 6 months — \$22.00, 3 months — \$12.00. USA members 1 year — \$15.00. Change of address — \$1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік \$40.00, на півроку — \$22.00, на 3 місяці — \$12.00. Для членів УНСОЮЗ \$15.00 річно. За кожну зміну адреси — \$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346

Jersey City, N.J. 07303

Риск великодержавної ролі

У цьому тижні, — за твердженням міжнародної преси, — розпочалося здійснення американської заповіді, що вона, Америка, дасть не тільки свій прапор кувейтським нафтоналивним кораблям, але й дасть їм збройну охорону, щоб забезпечити свободу плавби по міжнародних водах, де б це не діялося. Згуртовано на водах Середнього Сходу могутню морську силу. Чотири фрегати, три кружляки, один нищильник та один велетень — літаконосець товаришів кувейтським танкерам, у найбільш небезпечному відтинку їхньої морської подорожі — крізь протоку Гормузу, що його Іран вважає своїм та різними збройними силами — ракетами і гарматним вогнем, із суші, з бойових гелікоптерів і літаків, старається внеможливити переїзд туди торговельним кораблям, що плили під різними прапорами. Іранський уряд заявив, що він не звертатиме уваги на американський прапор на будь-яких танкерах, тільки атакуватиме їх, якщо вони опиняться у «воєнному терені» — сьомірничій війні між Іраном і Іраком. Сам Іран не користується тією загрозливою морською дорогою, а воліє перевозити свої транспортні засоби на захід сухопутним шляхом і після того вже Середземним морем. Налет Іраку на американську фрегатку «Старк» (37 моряків згинув) був дійсно непорозумінням, отож, у цьому тижні може трапитися таке, що не тільки кувейтські танкери, але й одиниці американської морської флотії можуть опинитися під атаками ворожого Америки Ірану.

„Нью Йорк Таймс" з минулої неділі у довгій статті про цю ситуацію твердить, що американська адміністрація довго й доволі приготувалася на цю водну операцію і її план схоплений на 80-ти сторінках машинопису. Переведено теж „експериментальні проби" із фіктивними атаками проти американських кораблів і як вони ті атаки відбивали. Але у цій же статті не виключається, що Іран може застосувати тактику японського нападу на зосереджену в Перлі Гарборі американську морську флотію в грудні 1941 року, яку знищено головними налетами самогубних „камікадзе", що прив'язували собі сильні динамітові матеріали і падали з ними на палуби американських кораблів, гинули у вибуху, але й затоплювали кораблі. Подивіться на винахідливість американської військової техніки буцім то винайшла вже охорону зброю і проти атаків „камікадзе".

Проте існує ризик стрілянини на водах біля Перської затоки і на самій тій затоці, на прибережних водах арабських багатих на нафту країн, особливо на водах проливу Гормузу. Американський державний провід рахується з цим, але ризик. Мусить ризикувати, бо примушує його до цього роль великодержави Америки, яка не може придивлятися байдуже, як хто-будь, в даному випадку Іран з його теократичною диктаторською системою, що тероризує міжнародний водний рух. Роль американської великодержави накладає їй ризик, від якого та американська великодержавка не всім відмовиться. Очевидно, треба загодуватися, що у випадку американських втрат у кораблях чи людях американські ліберали і різні „пісники" здіймуть крик. Так уже бувало і так мусить бути, що в кожній країні поруч із патріотизмом є люди короткозорі і малі, які просто не всім розуміти, що таке великодержавний обов'язок і великодержавницький престиж. Чи це комусь подобається чи не подобається, коли З'єднані Штати Америки хочуть зберегти свій престиж найпершої у світі мілітарної і господарської потуги, вони мусять бути „жандармом світу", хоч як ця назва і ця роль не подобається лібералам, які прагнуть б миру і добробуту та гарного співжиття з цілим світом — особливо з СССР — без ніякого ризику. Але такої ідеальної ситуації бути не може. Кожний багач напевно автоматично мусить мати ворогів, кожний сильний має ворогів від слабших, кожного ворогів не люблять боржники.

Нема і ніколи у всесвітній історії не було прецеденту, щоб будь-котра великодержавка могла втримувати свою великодержавницьку роль і місію без ворогів і без наравлення себе на ризик удару. Хто знає, чи не було б добрим для Америки і світу, коли б іранські фанатики зважились заатакувати американські військові кораблі і цим спровокувати удар, в якому невідомо чи прийшов би кінець іранським аятоллам. Америка зірвала дипломатичні взаємини з Іраном ще за президента Джиммі Картера. Франція зробила те саме в минулому тижні. Вже могутніші сили, як Іранські аятолли провалювалися і щезали. Може будемо свідками і такої нової історичної паралелі.

Советський план опанування світу — пакс советіка — справді амбітний і грандіозний. Частина його у зовнішній політиці майже здійснюється. Советська сфера впливу зростає у світі — в Африці, Азії, Латинській Америці, В'єтнамі, Лаосі, Камбоджі. Ті країни опинилися під комуністичним Південним Ємен, Етіопією, Анголою, Мозамбіком та іншими, що в сфері советського впливу.

Зовнішню частину плану Москва майже виповнила, на задвірках, в середині величезного Союзу панує хаос і занепад. Індустриалізація не вдалася. Советська промисловість переїхала в Америку тільки на папері у продукції крици на 20 відсотків, нафти на 33 відсотки, вугілля також на 33 відсотки, цементу на 65, тракторів на 23 відсотки. Одночасно темпи продукції все зменшуються і за останніх декілька років з 7.1 відсотка зменшилися до 3.4. Помітний дефіцит палива і металів.

Головною базою індустриалізації була сибірська нафта і газ, при чому оцінка їх кількості була незвичайно висока. Західний капітал до продукції нафти і газу притягнути не вдалося. Вже відомо, що ціна сибірської нафти буде у 2-4 рази більша, як в південних районах. Якщо надії на сибірську

Михайло Кучер

ЗА ЛАШТУНКАМИ АМБІТНИХ СОВЕТСЬКИХ ПЛАНІВ

нафту і газ не здійсниться. СССР чекать великі клопоти.

Сибірські ліси експлуатуються грабунками, річки отруєні хімічними відходами фабрик. Село зруйновано разом зі сільським господарством. Погано вивчені механізми на могутніх тракторах пугами нищили рілля, яка була вражана на неспотрібно глибоке орання. Знищення малих сіл привело до того, що великі масиви орної землі лежать обголом. Меліорація обернулася у масове вирубування лісів. Хемізація привела до знищення флори і фауни.

Переїхді сільського населення до міст викликав масовий загин худоби, яку не було кому доглядати, напівги і видоїти. Корови здохли від голоду і браку води. Урожай загинув, зникло природне угноєння.

Виявилось, що селяни зовсім не хочуть жити в агромістах. Для них будова п'ятиповерхових домів, до яких вони не звикли і до того без водопроводу. Присадибні городи зникли. По воду треба було ходити 1-2 км в один бік.

Селяни, вигнані з рідного

села, не стали трудовими резервами. Основне будівництво було на Сибірі, де населення взагалі небагато. До того сибірські масово покидають рідні землі. Почалася депопуляція цілих областей, як Магаданська, Камчатська. Росіяни майже всі виїхали з Якутії. Якутія люто ненавидить росіян, часто між ними виникають бійки. Були випадки, коли білих білих двохсот людей і сніг на побосищі був червоний від крові. Часто дістася і українцям, яких якуті не відрізняють від росіян, зокрема переселених після відбуття кари в табори. Доводиться довго пояснювати різницю.

Основне сибірське населення рушило в південні теплі райони країни, в Прибалтику і Середню Азію. А балтійці погорджують і ненавидять росіян.

Молодь взагалі не хоче працювати у промисловості. Після середньої освіти хоче вчитись далі. В Ленінградській області тільки 3 відсотки тих, які закінчили середню освіту згодились працювати, а не вчитись далі. Трудові ресурси російського села майже вичерпані. Мусульманські райони не

хочуть працювати в індустрії. На фабрики і заводи в мусульманських районах привозять робітників з Росії і України. На будову величезних електростанцій шоферів також привозять — очевидно примусово — із Західної України і Прибалтики.

У промислових підприємствах мусульманських районів тільки 34 відсотки місцевих кадрів. Решта — росіяни та українці, а українців там місцеві вважають „москалями".

Демографія і знавці СССР вважають, що нема підстав думати, ніби мусульмани будуть їхати з Середньої Азії на працю в Росію. Якщо в Росії будуть створені добрі умови праці, то Середню Азію залишать в першу чергу „європейці". З тих районів вже почали виїжджати німці, де їх є і млн. поляки — 75 тисяч, кримські татари — 250 тисяч і нащадки висланих за неіснуючі кари. Мусульмани можуть переселитись тільки в Південний і Північний Казахстан.

Советські соціологи вже відважились сказати, що головною перешкодою до успішної індустриалізації є брак робочої сили і це явище буде зростати.

В СССР широко практикується тяжка фізична праця.

(Закінчення на стор. 3)

А. СОРОКІВСЬКИЙ РОЗПОВІДАЄ ПРО СВОЮ ПРАЦЮ В КЕСТОНІ

Катакомбах до советського уряду. Ці видання, до речі можна замовити через: Keston USA, Box 1310, Framingham, Mass. 01701.

С також менш безпосередній вплив. Один член кестонського персоналу нещодавно попросив мене подати коментарі на статтю про релігійні становище в Польщі, і я міг це зробити з української перспективи. Інколи маємо гостей із задоволенням, як Бі-Бі-Сі, і їх інформацію. Кестон часто бере участь у зовнішніх виданнях. Мене просили писати до них різні нагоди. Тепер працюю, наприклад, над книжкою, що буде підставою доповіді про Українську Католицьку Церкву.

П.: Як виглядає типовий день у Кестонському коледжі?

В.: Починаю від читання пошти, яка може приносити прохання про інформації, наприклад від Міжнародної Амністії або приватних осіб. Значною частиною моєї праці є слідування за подіями в Советському Союзі, а це означає читання двох советсько-українських щоденників, советських часописів, присвячених атеїзму, української преси на Заході, „Смоленську", Української Пресової Служби в Римі і Парижі, звітів дослідників із „Радіо Свобода" та телевізій від інформаційних агентств, які отримують інформаційні послуги Кестонського коледжу. Постійно перевіряю інформацію та пишу нові інформаційні замітки для кестонської бюлетеня. Маю низку планів — постійно доповнювати мій список українських релігійних в'язнів, який можна одержати, написавши

до мене (Andrew Sorokowski, Keston College, Heathfield Road Keston, Kent BR2 6BA, England). Буває, що працюю над статтями, наприклад маю статтю про релігійну політику за Горбачова у першому числі „Soviet Ukrainian Affairs". Український Комітет Тисячоліття у Великобританії попросив мене зредагувати збірку статей про українську християнську культуру. І досить часто просять мене говорити про релігію в СССР.

П.: У листопаді ви були на Віденській конференції безпеки і співробітництва в Європі. Яку працю ви там виконували?

В.: Я розповсюджував інформацію про Українську Православну та Католицьку Церкви. Я дав делегації ЗСА список майже 100 українських релігійних в'язнів і зустрівся також із членами французької, голландської і британської делегацій. За останню півроку я промовляв до низки груп — у червні виступав у Платерському коледжі в Оксфорді, у квітні промовляв перед Українським Науковим Товариством у Лондоні; а в травні виступив перед Братством св. Варвари у Відні. У день молитви за в'язнів совіти в СССР, проведений у березні у церкві св. Мартіна в Польді у Лондоні, я говорив про Льва Лук'яненка, якого послали назад до табору після того, як відмовився підписати приготуване звання. На грудень запросив мене відділ Союзу Українців Британії у Ноттінгемі говорити про релігію в СССР напередодні Тисячоліття.

П.: Які питання найчастіше чуєте?

В.: Не хочу, щоб мої передбачення звучали надто погано. Яка б не була мотивація деяких змін у рамках „гласності", вони не можуть допустити до дії інших культурних сил. Тепер дозволено говорити про більшість таких, як стан української мови в школах. Годі перекреслити все те, що вже сказано.

В.: Люди хочуть знати про вигляд „гласності". Сигнали здаються дуже суперечливими — з одного боку говориться про демократизацію, збільшення свободи у культурній сфері та випускання в'язнів, з другого ж боку — офіційні заклики до збільшення атеїстичної пропаганди, а Лук'яненко і Скалки далі перебувають у таборі 36-1 у Перм. Хочу тим вказати на те, що в цьому насправді нема суперечностей, якщо зважити, що остаточною метою „гласності" є наладнання більш плавної дії советської машини. „Гласність" не означає свободи думки — вона означає обговорювання таких проблем, якими партія хоче зайнятися для збільшення ефективності системи.

Горбачов хоче перетягнути інтелекцію на свій бік і тому дозволив на деякі свободи, навіть на обговорювання знищення українських церков, як культурних пам'яток. Одночасно зменшення опозиції до мінімуму означає захоплення до єдності думання і дії, і саме тому йде далі несповладно атеїстична пропаганда. Якщо пригадає собі добродійну діяльність, у якій зовсім природно ангажуються релігійні громади, може зрозуміти, чому вони не дозволені в тому суспільстві: адже ж послуги релігійних груп є викликом для тотальної контролю держави.

П.: Отже ваші передбачення...

В.: Не хочу, щоб мої передбачення звучали надто погано. Яка б не була мотивація деяких змін у рамках „гласності", вони не можуть допустити до дії інших культурних сил. Тепер дозволено говорити про більшість таких, як стан української мови в школах. Годі перекреслити все те, що вже сказано.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юсків

Виставка українських молодих мистців

У галерії ОМУА досить пізно, бо аж 14-го червня, скульптор Н. Черешньовський такий відкритий виставку наших молодих представників мистецтва. Сама вона в цілому була радше побажанням, цікавим і оригінальним явищем нашого побуту, як якимсь визначним мистецтвом досягненням. Було заплановано виставити праці шістьох-семих молодих мистців, а зібралось 13. Мене поінформовано, що їх могло бути навіть 50. Та залишилось при меншому числі; може кращих чи ближчих. Воно бо дуже відрадно почути, що багато молодих людей студіює мистецтво і береться творити в цій ділянці. Зате на ниві музики такого відраду немає, не зважаючи на це, що українці навіть більше обдаровані музично. Очевидно, що тут першу скрипку грають фінансові перспективи.

Першою, найвідомішою прикметою цієї виставки була спільна організація співпраці молодих у здійсненні наміченої ідеї; другою, що наша громада мала нагоду оглянути і зорієнтуватись у творчості нашої молоді, мистецтва брата. Тому і фреквенція на виставі була велика. Недоліком виставки був, в першій мірі, брак української програми; рідномовних, крім англійських, написів при працях мистців (а як би декілька, то фатальні) і національна індеферентність усіх творів. А де ж батьківщина України і принаймні будь-яке пов'язання з нею якось особистим виявом творчості? Всі ці наші мистці мають покітнені студії у ЗСА чи в Європі. Вони беруть участь у різних збірках по казах, українських чи американських, а деякі мали і свої індивідуальні виставки. Отже всі вони мали-б бути в певній примушаності „per aspera ad astra".

Ось імена цих, хто виставляв: Стефан Дяк, Андрій Гордієвський, Глірій Володимир Заричний, Степан Кузьма (без посвоячення з відомим нашим старшим мистцем Любомиром Кузьмою), Лариса Лавриненко, Ольга Маринчук, Ульяна Салевич-Гайдар, Льона Солинська, Аня Фаріон, Оксана Цегельська, Юрій Цігач, Оresta Шепарович і Христя Шмігель.

С. Дяк показав чорно-білу картину акрилом і п'ять малесеньких, зовсім добрих кольорових світлин поліаромом. Це дуже скромно. А. Гордієвський дав менше, кольові чорно-білих малесеньких світлин. Треба очікувати від нього чогось цікавішого. Г.В. Заричний вивис найбільш об'ємну картину на виставі, американську фарму ніччю, майже в реалістичному зображенні. Праця привертала до себе увагу не тільки величиною, але і розміром та зовсім добрим кольоритом. Л. Лавриненко вже давніше переплутала з модерного стилю на реалістичний, який тут, у її картинах, як би дещо принишк.

Може їй мариться імпресіонізм? Дві урбаністичні олії вражають додатно. О. Маринчук, що виставляє уже давненько, показала присмуну монотипію та олійно-пастелеві квіти. У. Салевич-Гайдар малює будинки чи міста переконливими пастелевими кольорами. І. Солинська, яка щойно виїхала свої праці у США, дала і суди кілька своїх картин. Можна ствердити, що в її модерні творах тепер чимраз менше чорно-білого чинника. Вона корисно і принадно збагачує свій колорит.

Талановита скульпторка А. Фаріон, яку знаємо добре і з попередніх вистав, також американських, була організаційно „рушним товєнсь" цієї виставки. Вона своїми працями завжди подобається. Тут ми побачили її немов вишених торса і профілі в альбастрі чи мармурі, що визначаються деталістичним викінченням і психологічним виразом. Сподівась від неї і творів повного фігурального засягу. Може виплінені з поліформної глини та підмалювані кольоровим олієюв нутра чи закутні мешканці О. Цегельської чинять спершу враження деякої найовістильності. Проте вони так знаменито вираховані, що приманювали всіх до себе. Вона заміряє у дальшому творити в цей спосіб і красиві. Цілу скриню найрізноманітніших праць при віз сюди Ю. Цігач. Олій там у нього не було! Чоловічий пейзажі з рідкісними в нас натяками на секс і мальована на дзеркалі і зовсім химерні колажі і „Зелені мрії" і якісь там „Сміх". Усе це без уваги на вкладах працю — експериментальне, все це замало переконливе. Однак можна вважати, що коли б він справді поважно і адекватно до справ творчості, то від нього годилося б очікувати навіть великих речей. О. Шепарович, що торік мала свою виставку великих барвистих картин в США, виставила тільки дві праці. Цікава скульптурно-коляжова голова, яку авторка назвала сатирично „Автопортретом". Хоча Х. Шмігель створювала малюство і скульптуру, вона рішила іти скульптурним шляхом. Нещодавно мала свою індивідуальну виставку в цій же галерії. Тепер показала дві речі — „Пенелопу". Перший твір, без будь-якого демонізму, гарно зіплетена сполуча з сірими цвяхами у формі набригання, другий — зовсім присмак цвяха, сполуча двох коробочок посторожних із позолочених і посріблених пластинок. Є сумніви, чи заголовили тут властиві.

Наприкінці, вже позазвично треба візити Степана Кузьму, бо він, без сумніву, був справжнім козиром і світилом виставки. Цей молодий чоловік має дійсно талант. Він скромний, симпатичний, в нас досі абсолютно невідомий. Досить прикро, що його, теж об'є-

(Закінчення на стор. 3)

Едвард Жарський

ПАМ'ЯТІ ПІОНЕРІВ

II.

До новоорганізованої вишкільної групи втягує шкільну молодь, якій присвячує й без того надобов'язкові години навчання руханки (до того часу навчання руханки було надобов'язковим предметом, згодом він причинився до того, що руханка стала обов'язковим предметом). Він виховує теж і перших жінок — рухавчиків і спортсменок, які переборюють нехтід до спорту серед українських жінок та промощують шлях для теперішньої рівноправності (К. Суховерська, Д. Навроцька й ін.).

Популяризація й пропаганда фізичної культури серед нашого громадянства — не менш важлива ділянка його праці. Треба собі усвідомити, що тодішня преса не дуже радо присвячувала свої сторінки справам тіловиховання, щоб не бути залежним від настрою редакторів. Боберський видає перший у нас руханково-спортивний журнал „Вісті з Запоріжжя", друкує пропагандивні летючки, картки тощо. Він об'їздить Галичину з рефератами про значення фізичної культури і спорту для нашого народу, молоді, жіноцтва. Публіцистичними виступами змушує наше громадянство глибше глянути в суть справи й її ваги для самостійницьких змагань. Тарасовий закликає: „Борітеся побороте!" скріплює кличимами: „Не плачемо, а мечами!". Де сила — там воля витас!" і т. п. Вибраний головою „Сокола" (1908-1914) виводить українських соколів на ширші води.

У 1912 році чота „Сокола-Батька" під проводом І. Боберського, Л. Цегельського, М. Волошина виступає у Празі на Всеслов'янському з'їзді, що мало не тільки пропагандивне, але й політичне значення: наважались зв'язки з чеськими політичними діячами, які мали подібні

самостійницькі змагання, як і українці. Величавий з'їзд у Празі був м. ін. спонукою для влаштування всенародного з'їзду у Львові. Коли львівські польські спортови проводили не хотіли дати на сокілський з'їзд площі, Боберський влаштував його на хвилею піднявлюмному фільваркові й зараз після виступу пові перед львів'янами завдання купити площу під „Український город". Після довгих трудів і жертвених дарів майже всієї громади, в тому й немалих дарів американської України, щастить йому закупити при вул. Стрийській понад 14-акрову площу, яка стала твердинею для української молоді в часах польської окупації, настановленої на її внаслідок. Самостійницькі ідеї, що нуртували в сокілській праці, козацька, військова настанова впрям предінує „Соколови" багато членів, кількість яких перед Першою світовою війною перевищує 33,000 (сокілських гнізд було 974).

На конто І. Боберського треба записати й пропаганду різних видів спорту. Із групою кількох руханків-летатарів змійово відбивав летатарський рейд навколо Львова. Пропагує сітківку-теніс, народні ігри, але головну увагу звертає на копаний м'яч (футбол, сакер), який припав молоді більше до смаку, як грека чи латина.

За його спонукою гімназіяна молодь згуртовується в 1904 році в окремий Український спортивний кружок академічної гімназії у Львові. Щоб піднести рівень гри УСК І. Боберський на свій кошт спроваджує з Праги фахового тренера Лямоза, активного грача одного з пражських клубів, що на той час було своєрідною сенсациєю Львова. За прикладом львівської гімназії йдуть і учні інших гімназій Західної України — в Перемишлі, Тернополі, Станіславові чи Стрию.

Ініціативі одиниці треба зважувати, що поруч сокілської організації постає подібного профілю руханково-пожежне т-во „Січ", що в короткому часі охоплює широкі маси. Її перше гніздо заснував у 1900 році у Заваллі (повіт Снятин) у теперішній Івано-Франківській

обл.) д-р Кирило Трильовський (1864-1941), адвокат у Коломиї, посол до австрійського парламенту (1907-1918) а також і до галицького союзу. Згодом постають „Січ" в Коломиї, Тернополі, Городенківщині, а далі й в інших частинах Галичини й Буковини (першу „Січ" заснував у Кіцмані). Розширення січового руху по селах Галичини й Буковини насторожило поляків. Надуживаючи своєю властю, австрійсько-польська адміністрація з намісником А. Поточним на чолі намагалася заборонити січовий рух. Відбулася навіть проти Трильовського тижнева судова розправа у Львові (1905р.) за уяву державну „зраду" з присудом кілька тижнів тюрми. Присуд скасував апеляційний суд у Відні. Ці прискікування не пошкодили ростові Т-ва: у 1913 році було понад 900 гнізд у краю з понад 50,000 членів.

Завершенням праці тих усіх товариств був імпозантний Шевченківський всенародний з'їзд у Львові 1914 року, в якому взяло участь понад 12,000 соколів, січовиків, спортсменів, пластуців, стрілецьких — жінок і чоловіків — з чоттю кілометрів на чолі. Вони перемаршували зорганізованими рядами вулицями Львова на „Український Город", де відбувалися масові рухові виступи і спортивні змагання. Спонтанний вибух захоплення огорнув глядачів, коли з крисами у руках вибігла стрілецька чота й розсіпалася у розстрілю по цілій площі. Кілька тижнів пізніше коли вибухла Перша світова війна, були готові розкинутись розстрілюючи проти московської навали.

Вирісло нове, національно свідоме покоління, що пішло слідами княжих дружинників та козацьких полків і „не посоромило русько-української землі". В невідданих умовах серед ворожого для українського народу оточення виховалося покоління спортсменів, свідомих своїх завдань і обов'язків супроти своєї нації і Батьківщини. І в тому нестала заслуга цих наших перших піонерів, що український спортивний рух ставив ідеалом кришталевий характер, повне любови для рідного краю серце, здорову душу в здоровому тілі.

Добрий приклад до наслідування

Заходами сестрицтва св. Анни при кафедрі св. Володимира в Пармі, Огайо, відбулася успішна імпреза у неділю, 17-го травня 1987 року, з якої увесь прибуток передано на фонд будови пам'ятника св. Катерині Оліз в Бавид Бруку, Нью-Джерсі, на відзначення 1000-ліття Хрищення Русів-України.

Ранком о годині 8:30 відбулася протопресвітер о. Степан Танкевич Службу Божу англійською мовою із співом хору під керівництвом Стефана Стефанюк. О годині 10-й ранку була торжествена Літургія українською мовою, яку служив о. Іван Наконечний у асисті о. Михайла Михайлюка. Хором керував Олег Махай. Після Служби Божої три сотні парафіан і гостей взяли участь у приготуванню Сестрицтвам святощому обіді. Програмою керувала панімакша Анна Танкевич. Урочистою церемонією відкрив о. Степан Танкевич молитвословом „Христос Воскрес“, яку співали всі присутні, і благословенням страви.

Слово про св. Ольгу виголосила Марія Адамович українською мовою, розповідаючи про життя і діяльність княгині Ольги, про її

подорож до Царгороду і прийняття християнства, про її керівництво Русо-Україною, в чому вона виявила велику мудрість і державний хист.

Англійською мовою говорила коротко Емілія Кост, голова Сестрицтва, спільно з такою ж на життя Княгині Ольги. Промовляла це настоятель церкви о. Іван Наконечний і голова парафіяльного уряду Василь Котелесевич.

У мистецькій програмі виступили учні школи бандуристів при кафедрі св. Володимира і жіночий ансамбль „Червона калина“. На закінчення о. Юрій Сірко, настоятель православної церкви св. Тройці в Норс Роялтон, закрав святочний обід молитвою. Цим успішним обідом було зібрано 2,100 доларів на побудову пам'ятника св. Княгині Ользі в Бавид Бруку, в осередку Української Православної Церкви в ЗСА, в славне тисячоліття Хрищення Русів-України.

Пам'ятник уже поставлений і буде посвячений в неділю, 16-го серпня 1987 року, при величому-великому здвигі народу.

Марія Адамович

У пам'ять незабутнього директора

Час скоро мине, а з ним і різні життяві події як радісні, так і сумні. Деякі переходять у забуття, а інші залишаються для багатьох незабутніми спогадами на все життя. До таких належить спогад про незабутнього директора Якова Берестянского, який по довгій і тяжкій недугі відійшов у вічність, залишаючи в глибокому смутку своїх дітей і внуків, ближню і дальшу родину, та приятелів.

Світлої пам'яті Яків Берестянский, син золотого Поділля, теребовельської землі, села Слобідки Спрутської, вже в батьківській хаті навчився любити Бога, рідну Церкву, свою батьківщину і свій народ, щоб у змаганнях здобути волю Батьківщині і не жалувати для цього свого життя.

Тим ідеалом, тій славою тисячолітній спадщині українського народу св. п. Яків був вірний до кінця свого трудовитого життя. Св. п. Я. Берестянский закінчив народну школу в Телебаві, учительський семінар — у Тернополі, а військову академію — в Кракові. Спочатку вчителював він у селі Брикуні, близько Зарваниці, чудотворного місця Пречистої Діви Марії, а опісля — в Пониківцях біля Бродів.

В час воєнного лихоліття доля розлучила його з родиною, бо за підтримку

визвольних змагань він перебував два роки в німецькій тюрмі. Після ув'язнення, по довгих терпіннях і мандриках — остаточно — він злучився зі своєю улюбленою родиною, й осів у Чикаго, де відразу включився у громадську працю, став членом Товариства Учителів Громада, учительовав у школі українознавства, опісля був директором цієї чи не найбільшої в діаспорі школи, працював жертвенно в Українському Національному Музеї, а також був довголітнім секретарем Українського Народного Союзу — 423-го Відділу.

У вільному часі від громадських обов'язків св. п. Яків Берестянский присвячував час читанню книжок, преси, бо без цієї пристрасті — рідного друкованого слова — він не міг жити. Оцінюючи велику вартість науки, б. п. Яків Берестянский був меценатом українистики в Гарвардському університеті, як також щедро жертвував на різні українські установи, в тому — й на Український Національний Музей в Чикаго.

Пам'ять про незабутнього Покойного довго житиме серед української громади, а його жертвенна праця є вписана в анналах музейного архіву.

Ю. Н.

МІНІСТЕРСТВО ВИЩОЇ освіти Азербайджанської ССР повідомило про можливе закриття інституту економіки в Баку. Урядова комісія, яка відвідала інститут, прийшла до висновку, що більшість студентів були прийняті в цей інститут за хабарі. 60-ом студентам запропонували вирішити математичні задачі з програми шкільного курсу. Лише четверо відповіли на ці питання. Один зі студентів не міг відповісти на запитання скільки буде 1/2 плюс 1/2.

СОВЕТСЬКИЙ ЖУРНАЛ „Огоньок“ повідомив, що за останні п'ять років у Советському Союзі загинуло біля тисячі осіб у результаті вибухів кінескопів кольорових телевізорів. З цієї ж причини виникло біля 18,000 пожеж. „Як могло статися, — запитує журнал, — що одне з найбільших досягнень, зроблених людством, стало для людини кривою смерті вогором?“

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ
УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ

в Балтиморі, Меріленд, відбудеться 29 і 30 серпня 1987 р. Запрошуємо українських мистців виставити свої твори на нашому фестивалі. Нема оплати за виставку, тільки 15% від продажу. За інформацією і в справі реєстрації просимо писати:

Wasyli, 1202 Regester Ave., Baltimore, Maryland 21239.
Tel.: (301) 828-6922.

Українська Католицька Церква
св. Володимира в Глен Спей, Н. Й.

запрошує на свій річний

ПРАЗНИК

що відбудеться

в неділю, 2-го серпня 1987 року
СЛУЖБИ БОЖІ:
в год. 9-й — читання, в год. 10-й — співання

По церковних відправах

ПІКНІК-ФЕСТИН

на площі Українського Братського Союзу
„Верховина“ Глен Спей, Н. Й.

Приграватиме оркестра Богдана Гіриняка
У програмі: григорії, розваги для дітей і старших,
несподіванки.

Цьогорічні абсолювенти Школи Українознавства в Чикаго

АБСОЛЮВЕНТИ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
Т-ВА „РІДНА ШКОЛА“ В ЧІКАГО

На табло вгорі — учительський склад і абсолювенти Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа“ в Чикаго. Школа має 290 учнів і є найбільшою школою українознавства в ЗСА.

В дні 27-го і 28-го червня 1987 року члени хору „Ватра“ відбули свій з'їзд з нагоди 40-ліття його заснування. І знову понесли гори і луки українська незбуття пісня, далеко від батьківщини, поперез схилю гір Альп в Австрії 1946 року на вершні „Верховини“ в Глен Спей, у ЗСА, 1987 року. Про ті колишні часи у листі-привітці згадав мгр Володимир Білинський з Аргентини, тоді голова хору, ось як: „Горстка дон кихотів“ запалила ватру української пісні, і я тішуся, що вона, востанок своєї життєвої мандрівки, ще живе і жевріє!“

Дійсно, хор „Ватра“ в таборних обставинах створив міцну вокально-хорову одиницю — моноліт, а було це в великій мірі заслугою талановитого диригента проф. Лева Туркевича, вже покійного, і завдяки головному валторному солісту і співаку, дуже вмілій та ефектній управі хору і дисциплінованості, гармонії, зрозумінню справи та товарищескості цілому ансамблю, що у висліді дало успіх і викликало найкращі враження й коментарі не тільки на своїх, але й на чужинських форумах.

„Ватра“ концертувала з великим успіхом по багатьох містах Швайцарії, Німеччини, Австрії, а пізніше — в ЗСА і Канаді. Про успіхи говоряться в численних рецензіях, писаних професійними силами в музичному світі.

Ось слова відомого музиколога й критика д-ра Василя Витвицького: „Хор „Ватра“ в роках 1946-1949 видав нам неогіненні заслуги і то не тільки на мистецькій арені, але ще більше в суспільно-політичній діяльності. Бо впродовж нашої історії ледве як яка інша мистецька одиниця, серед таких прикрих і несприятливих обставин, на чужому терені, здобула собі, а тим самим і також нам — українській спільноті, стільки успіхів, признань, симпатій, а то й захоплень серед чужинців, як „Ватра“.“

На „Верховину“ „злітали орли“ з багатьох місць востей ЗСА і Канади, вже почавши від п'ятниці вечора, 26-го червня. Офіційна частина почалася в суботу 27-го червня бенкетом, в якому взяли участь два десятки „ватрівців“ з дружиною, гості та симпатизанти. Святочну трапезу відкрив маестро Орест Євген Садовський, який в хорі „Ватра“ сповноважав функції диригента хору у відсутності проф. Туркевича. Привітавши парох „Верховини“ о. Юліана Осадчу, він висловив радість з приводу відносно невеликого числа присутніх „ватрівців“, побажав успіхів, передаючи функції ведення зустрічі д-рові Володимирові Боднарю.

Тостмастер д-р В. Боднар, подавши програму вечора, прочитав листу привітання від хору „Ватра“ з нагоди 40-ліття його заснування. І знову понесли гори і луки українська незбуття пісня, далеко від батьківщини, поперез схилю гір Альп в Австрії 1946 року на вершні „Верховини“ в Глен Спей, у ЗСА, 1987 року. Про ті колишні часи у листі-привітці згадав мгр Володимир Білинський з Аргентини, тоді голова хору, ось як: „Горстка дон кихотів“ запалила ватру української пісні, і я тішуся, що вона, востанок своєї життєвої мандрівки, ще живе і жевріє!“

Дійсно, хор „Ватра“ в таборних обставинах створив міцну вокально-хорову одиницю — моноліт, а було це в великій мірі заслугою талановитого диригента проф. Лева Туркевича, вже покійного, і завдяки головному валторному солісту і співаку, дуже вмілій та ефектній управі хору і дисциплінованості, гармонії, зрозумінню справи та товарищескості цілому ансамблю, що у висліді дало успіх і викликало найкращі враження й коментарі не тільки на своїх, але й на чужинських форумах.

„Ватра“ концертувала з великим успіхом по багатьох містах Швайцарії, Німеччини, Австрії, а пізніше — в ЗСА і Канаді. Про успіхи говоряться в численних рецензіях, писаних професійними силами в музичному світі.

З'їзд „ватрівців“ на „Верховині“

звиз 27-ми померлих „ватрівців“, присутній вишанували їх пам'ять повстанням з місця і однохвилинною мовчанкою.

З магнетофонної стрічки поїсся спів молитви „Отче наш“ у виконанні хору „Дні про“ з Парми-Клівленду, під диригентурою Е. О. Садовського, його композиції, після чого отець парох Юліан Осадча поблагословив трапезу молитвою. Тостмастер Євген Садовський зачитував листи привітання від визначних і заслужених „ватрівців“, між іншими від мгра В. Білинського з Аргентини, від мгра Олександра Куцеля з Австралії, і мгра В. Барана з Дітройту. Привіти всі були змістовні і сердечні, тож треба сподіватися, що вони з'являться в книзі про хор „Ватру“, публікацію якої планується.

Зворушливим був лист-привітання від мгра В. Туркевича, мгра Тасі Туркевич-Кузьми, яка в цьому часі брала участь у міжнародній конференції математиків в Парижі. До речі на з'їзді був св. п. проф. Туркевич, Роман Туркевич з дружиною якого я знав ще малим хлопчиком. „Ватрівці“ запригостили, що обом молоді Туркевичі добре співують.

Наспіли привіти від хорів „Бурлака“ з Торонто, на руки соліста-співака Антона Дербіша, від „Трембіти“ з Дітройту, з підписом голови хору Володимира Кучера, та від Капелі Бандуристів, прочитаний д-ром Мироном Гнатюком, співаком Капелі і членом її управи, з підписом кобзаря Петра Гончаренка.

Щоб розвеселити присутніх, маестро Садовський, д-р Боднар і мгр Стеція сказали кілька жартів. Забрали слово теж інж. Любомир Калінич та Омелян Татунчак, колись соліст хору „Ватра“, тепер — „Прометей“ з Філадельфії, і також успішний і динамічний будівельний підприємець.

Милою несподіванкою був гостинний виступ відомого бандуриста — співака і гумориста проф. Романа Левицького, який проспівав кілька пісень при аккомпанюванні бандури. Тостмастер д-р В. Боднар відмітив, що ліву частину організації з'їзду зробив Орест Е. Садовський і за це йому аплодували в подяку всі присутні.

Програма з'їзду проходила в дуже сердечному і приємному настрої і її перебіг фільмував І. Свистун з Едмонтону. При кінці отець парох Юліан Осадча коротко сказав про значення співу в житті людини й народу і молитвою закінчив цей незабутній вечір.

Цього самого вечора деякі з нас мали нагоду бути в гостинному домі панства Татунчаків і запізнати їх

гарну доню Віру та зятя інж. Андрія Андрійчика, який займає високу позицію в країні і є в резерві полковником американської армії.

У розмові зі сеньйором хору „Ватра“ Василем Надрагом, який працює в Конгресовій бібліотеці у Вашингтоні, я довідався, що його внук теж активний старшина американської армії, і він літає найбільш модерним суперсонічним джетом (80 мильовий коштів один літак).

Після бенкету і по прийнятті в домі панства Татунчаків на „Верховині“ лилась українська пісня при звуках гітари аж до ранку. Відчувалося, що віддалі часу зникає, і ми ще молоді, а серця наші наповнені ностальгією та любов'ю до нашого народу. Тут за своїм рідним домінувало.

На другий день, в неділю, мимомисленою ночі, всі „ватрівці“ з родинами з'явилися точно в затишній гірській церкві, де отець Юліан відслужив Службу Божу та панахиду за померлих „ватрівців“. В своїм слові згадав отець також і про хор „Ватру“ і 40-літній ювілей. Співав хор членів колишньої „Ватри“ під диригентурою О. Е. Садовського. Ми мали тільки одну пробу в суботу, але співали добре. Сольові партії заспівували А. Дербіш, д-р Мiron Гнатюк, О. Татунчак та І. Пришляк, він же читав „Апостола“ а Татунчак — „Вірую“. Підцерково зробили зібрані знімки. Маестро, Михайло Дорбош, диригент і ентузіаст хорового мистецтва, слухаючи нашої проби, сказав, що голоси звучали, „як в молодих“... В деякого насправді голоси посилювали, набравши кращого забар-

влення й інтерпретації. Одним словом, М. Дорбош був захоплений і навіть запропонував поїздки „ватрівців“ у такому складі до Риму з нагоди святкування 1000-ліття в році 1988-му. І це не в жарт.

Закінчено цю внімкову-успішну зустріч в неділю спільним обідом. Перед останнім, закриттям зустрічі забирали слово Омелян Татунчак та Орест Е. Садовський, висловлюючи радість зі зустрічі. Всім присутнім і солідарності І. Пришлякові, з нагоди уродин відспівано „Многолітствіє“, і тостмастер закінчив зустріч спільною молитвою та веселим вимовним висловом: „Не хворійте і не вмирайте, але скоро вже на нову зустріч приїжджайте“.

В конклюдії зустрічі зачитано резолюції, одностайно прийняті усіма: 1) продовжувати традиції „Ватри“, їх плекати і передавати другим; 2) вибрати комісію з восьмидесят членів „Ватри“ (географічно зрізнічково), щоб замешкали на теренах ЗСА, Канади, Південної Америки, Європи і Австралії для простудіювання можливостей видати книжку про хор „Ватру“ з документальних, фактних і споминами; якщо знайдеться потреба, то можна кооптувати більше членів до редакційної комісії; всі „ватрівці“ повинні співпрацювати з комісією, надсилаючи статті, цікаві матеріали, епізоди, зміжки тощо; 3) підготувати наступну зустріч за один-два роки; узгодити місце і час; 4) повідомити широкий загальний українства про відбуту зустріч; 5) вдержувати контакти і дружні відносини серед „ватрівців“.

Д-р Володимир Боднар

Виставки... (Закінчення зі ст. 2) миста, модерна картина „Синє і золоте“ не зуміла випромінювати намішеного враження на загал глядачів. А це через монотонію кольориту ультрамарину із глибоким на хмарному просторі і тонесенькою жовтою смужкою. Дехто додавав ще на картині і величезне рам'я та руку, що відтворювала той глибок. Усе такі в нього єдиного елементу синьо-жовтого відтінку був начебто вказівкою на його українство. Він повинен був виставити ще одну-дві праці для вияву і підтримки свого обдарування.

Він же засипав Америку своїми працями-ілюстраціями в різних журналах і часописах. Бо зміст тежки, що його він, на жаль, не показав глядачам, повертав його талановитість творами молоді творчос-

ти. Його ілюстрації, крім „Нью Йорк Таймсу“ були розміщені в журналах „Таймс“, дитячому „Спорт Пейджер“ (Гарпер і Ров), „Саккер Ворлд Промошн“, „Беллавер Магазін“, „Вотерлайн Паблікейшен“ — Бостон, змалювання Олімпійських змагань ігриш 1984 року в Югославії та літніх у Лос-Анджелес для Ей-Би-Си. Його репрезентували дві американські агенції „Спектрум“ і „Кастіліон“ у Нью Йорку. Найкращіше в цій історії це те, що американці, як всі знаємо, вибирають для спорту найспосібніших мистців. А постаняти спортсменів Кузьми в русі чи бігу, киненими знаменитими, енергійними мазками, не можна налюбуватися у досталь.

З наших маялярів ніхто ще не диняв цього ні тепер ні давніше. Сподівасмося, що С. Кузьма, як і інші мистці з молоді гвардії, здобудуть якнайкращі успіхи.

Вислав

Вислав

Вислав

Вислав

Вислав

Вислав

Вислав

За лаштунками...

(Закінчення зі ст. 2)

ця жінок, яка за кілька років із здорової жінки робить інваліда. Багато родів промисловості існує тільки завдяки праці жінок. Це причина, чому влада дозволила аборт. В СССР кожного року роблять 7.5 млн абортів. Російська родина в СССР по кількості розводів вийшла на перше місце у світі. Одне з трьох подружжів в СССР кінчається розводом. 1950 року в СССР було 0.4 розводів на тисячу населення, а в 1960 — 1.3, 1970 — 2.6. Влада більшість розводів не реєструє. У Москві до 30 відсотків фактичних розводів влада не реєструє, а розведені здебільшого вдруге не одружуються.

Кількість розводів у Москві у 2.5 рази більша, як в інших містах Союзу. З розвитком урбанізації росте кількість розводів і зменшується розмір родини. У мігрантів родина в порівнянні з місцевим населенням менша у 3-4 рази.

Історія нас „потішає“, що опанування мови окупанта ще не означає асиміляцію. Як приклад покладемося на жидів. Вказується на те, що радикальний націоналізм помітний серед тих, хто цілком опанував мову окупанта. Також ніби є ініші бар'єри, які ділять народи — історичні традиції, характер подружжя. Е погляд, що навіть цілковите забуття рідної мови ще не означає асиміляції.

Причиною невдачі інтеграції прийнято вважати характер подружжя та національну ідентифікацію дітей мішаних подружжя. Кількість мішаних подружжів в СССР 1959 року складала 0.2 відсотка, 1970 року 14 відсот-

ків. З росіянами зливаються на території РРСР українці і білоруси. Неслов'янські і несправданні в минулому народи не виявляють нахилу до інтеграції. В балтійських країнах діти від мішаних подружжів діляться на 50 відсотків. Мусульманські родини мають повний імунітет проти інтеграції. В Туркменії 90 відсотків дітей від мішаних подружжів записані туркменами. Згідно з Кораном, мішані подружжя дозволені тільки мужчинам.

В західному Сибірі живе 346 тисяч українців. Вони безспротиву інтегруються з росіянами. В 1970-1973 роках кількість мішаних подружжів серед українців становила 82.2 відсотка (!). Звичайно родичі дітей від мішаних подружжів записують дітей росіянами. Перепишися в Україні пізніше практично неможливо.

Індекс етногамії себто однакових національно подружжів в УССР є 34 відсотки, у киргизів — 94.4, серед грузинів 80.2 відсотка. Це показники етнічної свідомості. Також армія не була інтегрована в національному відношенні.

1979 року в ЦК КПСС було 82 відсотки слов'ян! У Політбюро на 16 членів — 2 неслов'ян. З 1940 по 1976 роки серед генералів було 60 відсотків росіян, українців 20, білорусів 4 відсотки. Серед генералів депутатів Верховної Ради СССР 95 відсотків слов'ян, 80 відсотків росіян і 15 відсотків українців.

Помітний відхід від політики „радянського народу“ у зв'язку з неадацією інтеграції. У пропаганді перестали говорити про злиття націй, говориться про зближення. Очевидно, що до совєтської статистики треба відносити обережно, але іншої не маємо.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за спокій Душ

св. п.

Дарії з Шухевичів
і Володимира
СТАРОСОЛСЬКИХ

буде відправлено

в суботу, 25-го липня 1987 р., о год. 10-й ранку
в церкві св. Івана Хрестителя, Гантер, Н. Й.

До участі і молитви просять

ДІТИ, ВУНКИ з РОДИНАМИ
та ПРАВНУКИ

бл. п.

Степана Шевчука

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в четвер, 23-го і п'ятницю, 24-го липня 1987 р.

о год. 8-й ранку

в церкві св. Юра в Нью Йорку

в п'ятницю, 24-го липня 1987 р.

в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері

В монастирі оо. Студитів в Римі.

Про молитви за упокій душі Покойного просять:
дружина КЛИМЕНТИНА, ДІТИ, ВУНКИ,
БРАТИ і РОДИНА

У ТРЕТЮ БОЛОЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ
нашої Нейдорожчої
ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБУНІ та СЕСТРИ

св. п. мгр

Люби Ірини
Німців-Вайнгаймер

будуть відслужені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ з ПАНАХИДАМИ

в Лорді, Франція, Прудентополіс, Бразилія,
в соборі Пресв. Родини у Вашингтоні
з Панахидою на кладовищі „Рак Крік“
о год. 9-й ранку, дня 1-го серпня 1987 р.

Просимо про молитви.
ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

РОДИНА

